

10. HAFTA

Hegel

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (27 Ağustos 1770 - 14 Kasım 1831) Alman İdealizmi'nin en önemli figürüdür.

Hegel'in, Tübingen (1788–1793) dönemi olarak bilinen öğrenim dönemi, onun entelektüel hazırlık dönemidir. Hegel, Tübingen Stift'e teoloji okurken, Friedrich Hölderlin ve F.W.J. Schelling ile olan arkadaşlığı onun düşünsel yanı üzerinde önemli katkılar sağlar. Özellikle de Grek metinlerine olan hayranlıkları ve Fransız Devrimi'ni coşkuyla izlemeleri, onların düşünsel yapıları üzerinde kalıcı etkiler bırakır.

Bu dönemde Hegel, Rousseau ve Lessing'e yönelirken, Schelling ve Hölderlin ise, Hegel'in önceleri mesafeli durduğu Kantçı felsefe tartışmalarına yönelmişlerdir.

Hegel, 1793'teki Terör Egemenliği döneminde umutları azalmış olmasına rağmen, 1789 ilkelerine bağlılığı düşünsel yaşamı boyunca etkisini gösterir.

Hegel'in Bern (1793-1796) ve Frankfurt (1797-1801) dönemleri, yaşamsal problemler ile düşünsel problemleri birlikte çözmeye çalıştığı bir dönemdir. Teoloji sertifikasını aldıktan sonra, Bern'de aristokrat bir ailede özel öğretmen olarak çalışır. Bu dönemde *İsa'nın Hayatı* ve Hıristiyanlık dini temalı makaleler yazar.

Hegel'in kariyerinin daha da tanınır hale geldiği dönem Jena, Bamberg ve Nürnberg (1801-1816) sürecindedir.

Hegel, Schelling'in desteği ile 1801'de Jena Üniversitesi'nde çalışmaya başlar.

Fichte ve Schelling'in Felsefe Sistemleri Arasındaki Fark Hegel'in yayınladığı ilk çalışmasıdır. Jena'da, Mantık ve Metafizik üzerine derslerinin yanı sıra, Schelling ile birlikte ortak konferanslar verir. Ayrıca, Schelling'in 1803'de Jena'dan ayrılmasına kadar, birlikte *Eleştirel Felsefe Dergisi* (Kritische Journal der Philosophie) adlı düzenli bir yayın çıkarırlar. 1805 yılında, Johann Wolfgang Goethe'nin yardımı ile üniversitede profesörlük kadrosuna atanır.

Napolyon, 14 Ekim 1806'da Jena Savaşı'nda Prusya birlikleri ile karşılaşırken, Hegel *Tinin Fenomenolojisi*'nin düzeltmelerini yapmaktadır. Savaştan bir gün önce Napolyon, Jena şehrine girer. Hegel, izlenimlerini arkadaşı Friedrich Immanuel Niethammer'e bir mektupta anlatır: “İmparator'u -bu dünya tinini (Weltseele)- keşif için şehir dışına çıkışını gördüm. Gerçekten, burada tek bir noktada yoğunlaşan, bir ata binen ve dünyaya uzanıp ona hakim olan bir bireyi görmek harika bir his.”

Bu mektuptaki notun önemi, Hegel'in teoloji öğrencisiyken Aydınlanma ve Fransız Devrimi'ne duyduğu ilgi ve bunun Almanya'da da olması dileği dikkate alındığında ancak anlaşılabilir.

Tinin Fenomenolojisi de onaylamaktadır ki, Hegel için devrimin tını artık Almanya'da gerekleŒmektedir. Fransız Devrimi'nin pratikte yaptığını Almanya “düşüncede” yapacaktır.

SavaŒın sonunda üniversite kapanınca, Mart 1807'de Hegel, *Bamberger Zeitung* gazetesinin editörü olarak alıŒmaya baŒlar. Hegel, 1808-1816 yılları arasında Nürnberg'de bir lisede müdür olarak alıŒır.

Bu dönemde ikinci büyük eseri olan *Mantık Bilimi*'ni (Wissenschaft der Logik; 3 cilt, 1812, 1813 ve 1816) yayınlar.

Hegel, burada “Bilimlerin Evrensel Tutarlılığı Bilgisine GiriŒ” adlı bir ders verirken, felsefi bilimlerin ansiklopedisi düşüncesini geliştirir (düşüncesine göre kitap “mantık”, “doğa felsefesi” ve “tin felsefesi”nden oluŒan üç bölümden oluŒacaktır).

Hegel, Heidelberg Üniversitesi'nden bir teklif alınca, Heidelberg ve sonra Berlin dönemleri (1816-1831) baŒlar.

Hegel, Heidelberg'deki derslerine katılan öğrenciler için kendi felsefesinin bir özeti olarak *Anahatlarıyla Felsefi Bilimler Ansiklopedi* (1817) baŒlıklı alıŒmasını yayınlar.

Hegel, 1818'de Berlin Üniversitesi'nden bir teklif alır. Burada, Fichte'nin ölümünden beri (1814) felsefe başkanlığı boŒtur.

Hegel, *Hukuk Felsefesi*'ni yayınlar (1821).

Bu süreç, aynı zamanda Hegel'in yoğun dersler dönemidir: Estetik, din felsefesi, tarih felsefesi ve felsefe tarihi dersleri –bu derslerin notları, ölümünden sonra öğrencileri tarafından yapılan derlemeler olarak yayınlanır.

Hegel, 1829-1830 yılları arası Üniversite Rektörü olarak alıŒır. Aynı yıl Berlin'deki reform ayaklanmaları onu derinden sarsar. 1831'de devlet niŒanı ile ödüllendirilerek Prusya devletine hizmet etmekle görevlendirilir. Ancak 1831'de Berlin'deki kolera salgınında hayatını kaybeder.

Hegel'in felsefi alıŒmalarında kabul edilen temel katkısı ya da onun ayırıcı yanı, özne-nesne, zihin-doğa gibi bir düalizmin üstesinden gelen idealist özümlemeleridir. Onun felsefesinin “mutlak idealizm” olarak adlandırılması genel kabul olmuŒtur.

Onun *Tinin Fenomenolojisi*'nden itibaren sistemleŒtirdiği “tin felsefesi” psikolojiyi, devleti, tarihi, sanatı, dini ve felsefeyi, kavramsal olarak bütünleŒtirir. Bu bütünleŒtirmeyi sağlayan metod diyalektiktir.

Tinin Fenomenolojisi, duyudan-algıdan, mutlak bilgiye kadar olan bilincin evrimsel gelişimi hakkındaki açıklamaları içerir. Ancak bu bir epistemoloji alıŒması değil, özgürleŒmenin felsefesidir; bu, bilincin algısından kavramsal olanın bilgisine doğru tarihsel bilin momentlerden geerek tamamlanan bir süreçtir. Bu özgürleŒme, öz-bilincin kendi nesneliliğinin bilgisinin katmanları aracılığı ile, hem kavramda hem de tarihte gerekleŒir. “Köle-Efendi” diyalektiği, bu sürecin metoforik örneğidir.

Hegel'in "felsefi sistemi"nin merkezi kavramı olan "tin" (*Geist*, yaygın olarak "zihin" olarak da çevrilir), mantıksal kavramın tarihsel görünümüdür. Tin'in hareketinde, görünüşte çelişkili ögelerin "olumsuzlanma"sı (*Aufhebung*) temel önemi olan bir işlemdir.

Hukuk Felsefesinin Ögeleri, istencin cisimleşmesi ile başlayan süreci; aile, sivil toplum ve devlet momentleri ile tamamlandığını göstererek, özgürlüğü aynı zamanda politik olarak cisimleştirir.

Mantık Bilimi, gerçekleşme sürecini kategorik olarak temellendirerek mutlak bilgisini sunar.

Hegel yaşarken yayınladığı temel eserleri:

Fichte ve Schelling'in Felsefi Sistemleri Arasındaki Ayrım (*Differenz des Fichteschen und Schellingschen Systems der Philosophie*, 1801)

Tinin Fenomenolojisi (*Phänomenologie des Geistes*, 1807)

Mantık Bilimi (*Wissenschaft der Logik*, 1812, 1813, 1816)

Felsefi Bilimler Ansiklopedisi (*Enzyklopädie der philosophischen Wissenschaften*, 1817)

I. Bölüm: *Mantık*, II. Bölüm: *Doğa Felsefesi*, III. Bölüm: *Tin Felsefesi*

Hukuk Felsefesinin Ögeleri (*Grundlinien der Philosophie des Rechts*, 1821)

Hegel'in ölümünden sonra yayınlanan temel eserleri:

Estetik Dersleri

Tarih Felsefesi Dersleri

Din Felsefesi Dersleri

Felsefe Tarihi Dersleri